

ความขึ้นชอบบริโภคเนื้อสัตว์ที่เปลี่ยนไป

๓ ลาดเนื้อสัตว์แบบดั้งเดิมในตลาดรัสเซียมีภาวะอิมตัวโดยเฉพาะเนื้อหมูและไก่ท่ามกลางการแข่งขันกันรุนแรงระหว่างผู้ผลิตด้วยกัน ทำให้ผู้ประกอบการทางการเกษตรมองหาทางเลือกใหม่ ๆ ได้แก่ เนื้อแกะ เป็ด และกระต่าย โดยพยายามศึกษาจากแนวทางการประสบความสำเร็จของการนำเนื้อไก่วงงเข้าสู่ตลาดมาเป็นแบบอย่างในการเจาะกลุ่มผู้บริโภคที่มีจำนวนไม่มากนัก หากมองย้อนไปในช่วงต้นทศวรรษ 2000 จะเห็นว่ามีมีการบริโภคไก่วงงน้อยมากแต่ขณะนี้กลายเป็นหนึ่งในผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด อย่างไรก็ตามผู้เชี่ยวชาญยังไม่แน่ใจถึงความเป็นไปได้ที่เนื้อสัตว์ประเภทใหม่ ๆ จะได้รับความนิยมอย่างรวดเร็ว

ความขึ้นชอบบริโภคเนื้อสัตว์ของชาวรัสเซียเริ่มเปลี่ยนไปจากเนื้อหมูและไก่แบบดั้งเดิม ตัวอย่างที่โดดเด่นที่สุดคือ “ไก่วงง” ซึ่งหลายคนคิดว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่คุ้นเคยอยู่แล้ว แต่อันที่จริงแล้วมันค่อนข้างใหม่สำหรับรัสเซีย

การลงทุนในอุตสาหกรรมไก่วงงในประเทศเริ่มขึ้นเมื่อประมาณ 15 ปีที่แล้ว ซึ่งขณะนี้มีการผลิตเพิ่มขึ้น 20 เท่าตัว โดยเริ่มจากผู้บริโภคเฉพาะกลุ่มจนพัฒนาไปสู่ตลาดทั่วไป ในช่วงปี พ.ศ. 2552 ถึงปี พ.ศ. 2562 มีการเติบโตโดยเฉลี่ยของการผลิตเนื้อไก่วงงร้อยละ 25 โดยนักวิเคราะห์จาก Agrifood Strategies กล่าวว่า เป็นอัตราที่สูงที่สุดในโลก เช่นเดียวกับสเปนในช่วงเดียวกันที่มีการเติบโตร้อยละ 23 ต่อปี ในทางกลับกันประเทศที่มีการผลิตสูงสุดคือสหรัฐอเมริกาและแคนาดา กลับหยุดนิ่งและในฝรั่งเศสก็หดตัวลงอย่างเห็นได้ชัด

Agrifood Strategies ระบุว่าในช่วงท้ายของปี พ.ศ. 2563 การผลิตไก่วงงในรัสเซียเพิ่มขึ้นร้อยละ 20.7 คิดเป็นปริมาณ 330,000 ตัน ซึ่งแม้ว่าจะเติบโตชะลอตัวลง แต่ตัวเลขก็ยังค่อนข้างสูงอยู่

เนื้อไก่วงงเป็นตัวช่วยสำคัญที่ทำให้อุตสาหกรรมสัตว์ปีกโดยรวมไม่ติดลบในปีแรกของวิกฤตไวรัสโคโรนาอย่าง ที่นักการตลาดคาดไว้ ในทางตรงกันข้ามกลับแสดงให้เห็นว่าแม้ตลาดจะมีขนาดเล็กแต่ก็มีข้อดีเหมือนกัน จากตัวเลขสถิติของ Rosstat พบว่าเนื้อสัตว์ปีกทุกประเภทมีผลผลิต 6.24 ล้านตันในปีที่ผ่านมา เพิ่มขึ้นจากเดิม 31,100 ตัน

การเติบโตของการผลิตไก่วงงส่วนมากมาจากบริษัทขนาดใหญ่ เมื่อปีที่แล้วกลุ่มธุรกิจ Damate Group ผลิตไก่วงงได้ 149,000 ตัน ซึ่งมากกว่าปี พ.ศ. 2562 ถึงร้อยละ 13.7 ทำให้บริษัทมีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 45.2 ในช่วงเวลาเดียวกัน Tambovskaya Turkey ซึ่งมีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 14.86 เพิ่มการผลิตเกือบร้อยละ 20 คิดเป็นปริมาณ 49,000 ตัน นอกจากนี้พันธมิตรฟาร์มสัตว์ปีกระหว่าง Morozovskaya และ Yurginskaya ก็มีผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 11 คิดเป็นปริมาณ 21,100 ตัน มีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 6.4

Agrifood Strategies เชื่อว่าความสำเร็จของไก่วงงสามารถนำมาเป็นต้นแบบได้ในทางทฤษฎีว่าด้วยเนื้อสัตว์ ทางเลือกอื่น ๆ เช่นเนื้อแกะและกระต่าย อย่างไรก็ตามผู้เชี่ยวชาญบางคนกลับไม่เห็นด้วย

เนื้อแกะ

การบริโภคเนื้อแกะในรัสเซียเริ่มเติบโตขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 แต่จนถึงขณะนี้ยังห่างไกลจากตลาดไก่วงง ตาม

สถิติธุรกิจตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 ถึงปี พ.ศ. 2562 ยอดขายเนื้อแกะเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 10 คิดเป็นปริมาณเกือบ 132,000 ตัน ในช่วงเวลานั้นจะมีการลดลงเฉพาะในปี พ.ศ. 2558 คิดเป็นร้อยละ -4.2 แต่สำหรับในภาวะวิกฤตไวรัสโคโรนาในปี พ.ศ. 2563 ตลาดเติบโตขึ้นมากกว่าร้อยละ 8 คิดเป็นปริมาณ 130,000 ตัน แต่ก็ยังน้อยกว่ายอดขายไก่วงเกือบสามเท่า

ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าตลาดเนื้อแกะมีศักยภาพที่จะเติบโตต่อไปได้ แต่ดั้งเดิมก็มีการบริโภคอยู่บ้างแล้วทางตอนใต้ของประเทศและทางตอนเหนือของคอเคซัส เช่นภูมิภาค Dagestan ที่มีสัดส่วนตลาดมากกว่าร้อยละ 19 ของยอดขายปลีกทั้งหมด และภูมิภาค Kalmykia ร้อยละ 11 แต่ตอนนี้ในภูมิภาคต่าง ๆ ของสหพันธรัฐรัสเซียที่มีการบริโภคเนื้อแกะเพิ่มขึ้นรวมถึงภูมิภาคต่าง ๆ จากศูนย์กลางของประเทศ มีเพียงกรุงมอสโกและพื้นที่โดยรอบคิดเป็นร้อยละ 12-13 ของยอดค้าปลีกทั้งหมด แม้ว่าห้าปีที่ผ่านมามีส่วนแบ่งไม่เกินร้อยละ 5 ก็ตาม

ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมพยายามเกาะติดกระแสและเริ่มการลงทุนรอบใหม่ โดยบริษัท Miratorg จึงวางแผนที่จะเพิ่มการเพาะพันธุ์แกะในภูมิภาค Kursk อีก 2.3 เท่าภายในต้นปี พ.ศ. 2566 คิดเป็นปริมาณมากถึง 70,000 ตัน ด้วยเงินลงทุนในโครงการไปแล้ว 2.97 พันล้านรูเบิล ทำให้การผลิตเนื้อแกะของ Miratorg ในปี พ.ศ. 2563 เพิ่มขึ้นร้อยละ 85

ส่วนบริษัทอื่น ๆ ก็กำลังมองหาโอกาสแบบลดขั้นตอนด้วยการเข้าซื้อธุรกิจเดิมที่มีอยู่แล้วมาปรับปรุงใหม่ ตัวอย่างเช่นกลุ่มธุรกิจ Damate ในปี พ.ศ. 2563 ได้ซื้อกิจการโรงงานแปรรูปเนื้อ Kavkaz-Myaso ในภูมิภาค Cherkessk ซึ่งหลังจากการปรับปรุงใหม่จะมีกำลังการผลิต 12,000 ตันต่อปี โดยใช้เงินลงทุนไปทั้งหมด 2.7 พันล้านรูเบิลและโรงงานแห่งนี้มีแผนจะเปิดตัวในฤดูใบไม้ร่วงนี้

ในภาพรวมแล้วผู้ประกอบการในตลาดที่สัมภาษณ์โดย Kommersant เชื่อว่าในอนาคตอันใกล้ผู้ประกอบการรายใหม่ที่วางแผนจะเริ่มผลิตเนื้อแกะจะต้องสร้างการ

ผลิตตั้งแต่เริ่มต้นด้วยตนเอง เพราะไม่มีบริษัทใดที่พร้อมที่จะเข้าซื้อการผลิตเต็มรูปแบบอย่างครบวงจร

เนื้อกระท่ายและเนื้อเป็ด

การผลิต “เนื้อกระท่าย” ก็มีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตามแนวทางเดียวกัน เนื้อกระท่ายเป็นเนื้อสัตว์อีกประเภทหนึ่งที่เริ่มได้รับความนิยมของชาวรัสเซีย ซึ่งเมื่อสิบปีที่แล้วมันเป็นเรื่องที่หาได้ยากในท้องตลาด

จากประมาณการของ NEO Center พบว่าปริมาณรวมของตลาดเนื้อกระท่ายในรัสเซียอยู่ที่ประมาณ 20,000 ตัน และการผลิตเชิงอุตสาหกรรมมีสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 15 โดย Oleg Myasoedov รองประธานขององค์กร Union of Rabbit Breeders ชี้แจงว่าเนื้อส่วนใหญ่ผลิตมาจากฟาร์มระดับรอง

อุตสาหกรรมผลิตเนื้อกระท่ายหลายแห่งในประเทศเริ่มขึ้นหลังปี พ.ศ. 2557 ก่อนหน้านั้นปริมาณสองในสามถูกนำเข้าจากจีน แต่ขณะนี้สถานการณ์เปลี่ยนไปการผลิตในประเทศเพียงพอต่อความต้องการเกือบทั้งหมดจากการคาดการณ์ของ Mr. Myasoedov ระบุว่ารัสเซียมีศักยภาพในการผลิตเกิน 300,000 ตันต่อปี ซึ่งต่ำกว่าการบริโภคไก่วงในปัจจุบันเพียงเล็กน้อย

ความนิยมบริโภคเนื้อกระท่ายแต่แรกส่วนใหญ่เป็นผลมาจากกระแสโลกที่ผู้บริโภคหันมาตระหนักถึงการกินเพื่อสุขภาพมากขึ้น อีกทั้งความตื่นตัวในหมู่นักค้าปลีกรายใหญ่ โดยได้รับการยืนยันจากเครือข่ายธุรกิจ Lenta ว่าในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมายอดขายเนื้อกระท่ายเติบโตขึ้นประมาณร้อยละ 5 ต่อปี

เนื้อสัตว์อีกประเภทหนึ่งที่น่าสนใจคือ “เนื้อเป็ด” ที่เริ่มเติบโตตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 ตามที่กระทรวงเกษตรระบุว่าเคยผลิตได้ 124,000 ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 12 ต่อมาในปี พ.ศ. 2563 จากประมาณการเบื้องต้นมีการผลิตเนื้อเป็ดประมาณ 140,000 ตัน

อย่างไรก็ตามในกรณีของกระท่าย มีส่วนแบ่งการผลิตเชิงอุตสาหกรรมยังไม่เกินร้อยละ 30 ส่วนที่เหลือตกอยู่กับฟาร์มขนาดเล็ก การเลี้ยงส่วนบุคคล และธุรกิจราย

ย่อย ตามการคาดการณ์ของ Andrey Dalnov หัวหน้าศูนย์ความเชี่ยวชาญด้านอุตสาหกรรมของธนาคารเกษตรรัสเซีย เห็นว่าผลการผลิตในปี พ.ศ. 2564 อาจสูงถึง 150,000 ตัน และภายในปี พ.ศ. 2566 จะมีปริมาณ 180,000 ตัน ซึ่งการประมาณการนี้ประเมินจากแผนการผลิตของผู้ประกอบการในกลุ่มนี้

กลุ่มธุรกิจ Damate ตัดสินใจลงทุนในการปรับปรุงบริษัทที่ผลิตเนื้อเปิด Donstar LLC ในภูมิภาค Rostov ให้ทันสมัยโดยคาดว่าจะสามารถผลิตเปิดได้ 13,000 ตัน ในปี 2564 ส่วนธุรกิจการเกษตร Russkoe Pole ได้ประกาศการลงทุนด้านการผลิตในภูมิภาค Vladimir เพื่อเพิ่มการผลิตเป็น 18,000 ตัน

การเข้ามาของอุตสาหกรรมการเกษตรและบริษัทอาหารเฉพาะกลุ่มเป็นวิธีหนึ่งในการกระจายการลงทุนทางธุรกิจของพวกเขา ตามข้อมูลของศูนย์ความเชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมพบว่าการผลิตเนื้อหมูในสหพันธรัฐรัสเซีย ในปี 2563 เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.9 คิดเป็นปริมาณ 5.5 ล้านตัน โดย Andrey Dalnov อธิบายว่ามีการแข่งขันที่ดุเดือดและมีการกระจุกตัวของผู้ผลิตในกลุ่มนี้เพิ่มขึ้น บางบริษัทที่ทำธุรกิจด้านการเพาะพันธุ์สุกรพยายามจะเจาะตลาดต่างประเทศและเพิ่มปริมาณการส่งออก ขณะที่บริษัทอื่น ๆ ยังคงพยายามค้นหาช่องทางใหม่ ๆ จากตลาดภายในประเทศต่อไป

ด้วยปริมาณการผลิตสัตว์ปีกจำนวนมากทำให้เกิดการอัมตั่ว ดังนั้นในปี พ.ศ. 2563 ตามที่ศูนย์วิเคราะห์เกษตรซึ่งอยู่ภายใต้กระทรวงเกษตรระบุว่าปริมาณการผลิตไก่สูงถึง 5.1 ล้านตัน ซึ่งการบริโภคภายในประเทศมีเพียง 4.5 - 4.7 ล้านตันต่อปี ดังนั้นผู้เชี่ยวชาญเชื่อว่าการเติบโตต่อไปของธุรกิจสัตว์ปีกส่วนใหญ่จะมาจากตลาดเฉพาะกลุ่ม

Sergey Yushin หัวหน้าของสมาคม National Meat Association กล่าวว่าไม่เพียงแต่จำเป็นต้องเปิดโรงงานผลิตใหม่เท่านั้นแต่ยังต้องปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่ให้ทันสมัยด้วย ประการแรกผู้เชี่ยวชาญอธิบายว่าธุรกิจค้าปลีกมีความต้องการสูงเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดย

การตัดแต่ง บรรจุภัณฑ์ อายุการเก็บรักษา และความปลอดภัย ประการที่สองเนื่องจากบรรจุภัณฑ์ที่ทันสมัยสามารถเพิ่มความพร้อมทางกายภาพของสินค้าได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ยืนยันได้จากเครือข่ายธุรกิจค้าปลีก เช่น Vkusville ที่มีการจัดสรรพื้นที่บนชั้นวางจำหน่ายให้เนื้อกระต่ายที่ตัดแต่งและกึ่งสำเร็จรูป เนื้อเปิดตัดแต่ง และเนื้อแกะที่แยกอยู่ในหมวดหมู่อาหาร "ฮาลาล" ขณะที่ร้านค้าปลีก Perekrestok มีเนื้อสัตว์จำหน่ายที่ "ไม่" ได้สังกัดหมวดหมู่มมาตรฐานคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 3 ของประเภทเนื้อสัตว์ทั้งหมด

ธุรกิจค้าปลีก Metro มียอดขายเนื้อแกะ เปิด และกระต่ายคิดเป็นร้อยละ 15 ของยอดขายผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ทั้งหมดและมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยมียอดขายเนื้อเปิดเพิ่มขึ้นร้อยละ 40

อย่างไรก็ตามผู้เชี่ยวชาญไม่คาดหวังว่ายอดขายเนื้อสัตว์เฉพาะกลุ่มจะเติบโตอย่างรวดเร็ว ปัญหาหลักคือศักยภาพในการเติบโตจากการบริโภคที่จำกัดและราคาที่แพง ส่วนหนึ่งเห็นว่าขยายปริมาณการผลิตในอนาคตต้องอาศัยการพัฒนาการส่งออก ขณะที่บางส่วนกลับมองว่าตลาดต่างประเทศมีการแข่งขันสูง

ที่มา: *How and Why Russians' Meat Preferences are Changing*, by Alexey Polukhin, kommersant.ru

นับตั้งแต่รัสเซียตอบโต้การถูกคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจจากสหภาพยุโรปด้วยการงดนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหารตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 รัสเซียได้เร่งส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร รวมทั้งการผลิตอาหารภายในประเทศเพื่อทดแทนการนำเข้า หลังจากนั้นประมาณ 2 ปี รัสเซียมีผลผลิตสินค้าทางการเกษตรเพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศและบางรายการยังสามารถส่งออกได้อีกด้วย

ผู้บริโภคชาวรัสเซียโดยทั่วไปยังคงคุ้นเคยกับการบริโภคอาหารแบบดั้งเดิม รวมทั้งเนื้อสัตว์พื้นฐานที่จำเจอย่างเนื้อวัว เนื้อไก่ เนื้อหมู และอาหารทะเล แต่เวลาที่เปลี่ยนไปคนรุ่นใหม่ก็ได้รับรู้และเปิดรับสิ่งใหม่รวมทั้งกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ไร้ขอบเขต จึงสนใจที่

จะทดลองรับประทานอาหารใหม่ ๆ รวมทั้งประเภทเนื้อสัตว์ใหม่ ๆ ด้วย จึงทำให้ผู้ประกอบการต้องปรับตัวหันมาส่งเสริมการผลิตเนื้อสัตว์ใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการผู้บริโภค

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัสเซียจะสามารถเร่งเพิ่มกำลังการผลิตได้ทันทีแต่ก็ทำได้แค่ระดับพื้นฐานในเชิงวัตถุดิบ ยังขาดความรู้ความชำนาญในการพัฒนามูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ ซึ่งประเทศไทยมีความเชี่ยวชาญและมีขีด

ความสามารถสูงในการแปรรูปอาหารอย่างหลากหลาย จึงมีโอกาสนำเสนอและเจาะตลาดในรัสเซียได้ แต่ทั้งนี้ต้องมีความอดทนที่จะต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบด้านสุขอนามัยอย่างเข้มงวดและความล่าช้าในการออกใบอนุญาตให้เป็นผู้ส่งออกสินค้าไปยังรัสเซีย รวมทั้งต้องพยายามควบคุมราคาสินค้ามิให้แพงเกินกว่าที่ผู้บริโภคจะรับได้ ซึ่งกำลังซื้อของชาวรัสเซียยังต่ำกว่าประเทศในยุโรปตะวันตกค่อนข้างมาก